

KWAE BETH.

DE HERBERG «IN DEN ENGEL»

Op den uitkant van Ieperen, tegen de groote baan op Brussel, was toenmaals een groote afspanning gelegen, die voor uithangbord droeg: «In den Engel». Maar als de Iepenaars zeiden «In den Engel» dan lachten zij.

Het was de pleisterplaats van al de voorname reizigers, die door de Vlaamsche stad trokken, hetgene heelwat beduidde, want in vroeger tijden was Ieperen een der grootste steden van ons land.

«In den Engel» was misschien wel de ruimste, zindelijkste en luisterrijkste herberg van heel Vlaanderen; er werden koninklijke maaltijden opgediend en de wijnkelder had een faam verworven, die zelfs tot in de Fransche grenssteden was doorgedrongen.

Toch lachten de Ieperlingen vroolijk en knepen spotziek een oog dicht, als ze weer een reiziger naar «Den Engel» zonden.

Gij moet weten, dat de huidige waardin der vermaarde afspanning niemand anders was dan Kwae Beth.

Dienstboden konden het er nooit meer dan acht dagen uithouden. Meiden en knechten volgden elkaar zoo spoedig op, dat het in de stad spreekwoordelijk was geworden. Men zei bijvoorbeeld gladweg: dit mensch verandert van linnen, gelijk Kwae Beth van dienstboden.

Ook was het algemeen aangenomen, dat iemand, die het twee weken bij haar kon uithouden, tien jaar in den moeilijksten dienst der wereld kon blijven.

Maar er was toch een uitzondering: Toontje, de knecht, woonde nu al verscheidene jaren bij Kwae Beth. 't Was een jongen van zoo-wat vooraan in de dertig. De meisjes van Ieperen keken nog al vriendelijk naar Toontje uit «Den Engel». Het was een oppassende jongen en oh! zoo vroolijk, zoo opgeruimd! Kwae Beth bulderde heel den dag, maar Toontje zong. Hoe harder de kasteleines aan 't kijven was, hoe luider Toontje zijne klucht-

liederen afdeunde.

Zeker eens daags, soms twee, drie, viermaal werd Toontje door Kwae Beth doorgestuurd.

En dan ging het er van: «Uit mijn huis, lompe kinkel!... Vertrek en maak dat ge weg komt, schavuit, of ik doe u door den Hanneken-uit op straat werpen!»

Toontje hoorde dat nog niet! Hij zong wat lustiger door en floot gelijk een merel.

Dan werd de kasteleines soms zoo woevend, dat zij Toontje's koffer naar beneden haalde en op de straat wierp, al huilende:

Toontje zette zijn werk voort, stillekens, met vergenoegd gezicht en neuriede met het leukste gezicht van de wereld:

Wat is het leven zoet
Waar stille vrede leeft!
Wat heeft de mensch het goed
Die 't zoo genoeglijk heeft!

Hij zag niet eenmaal om naar zijne waardin en als die hem in 't oor kwam snauwen:

— Ik heb alles op straat gesmeten.

— Goed, was dan zijn antwoord. Dan hebt ge dubbel werk.

Toontje had gelijk. Kwae Beth moest alles weer terug binnen halen zonder dat de knecht eene hand wilde toesteken.

En terwijl Kwae Beth den koffer weer naar boven trok, hijgend en zweetend, met een hotsen en botsen of een vendel dronken landsknechten naar boven stronkelde, bezong Toon de zoetheid van 't leven.

Toontje kon niet kwaad zijn!

Ja, maar nu was het er toch op. Toontje pakte zelf zijn goed in en wilde heengaan.

Een gouden Carolus was uit de lade verdwenen en in haar onbesuisde gramschap had zij Toontje van diefstal beschuldigd, roepend dat zij geen dieven in huis wilde. Toontje was wit geworden van koleire!

„Wel ziet dien mijnheer daar nu eens staan.,,

Hij zei niets; ging naar zijne kamer en verwisselde zijn werkplunje met zijn Zondagspak.

Zoo kwam hij naar beneden.

Kwae Beth veranderde op hare beurt van kleur.

Wat beteekende dit alles?

— Waar gaat gij heen? Uw beste kleeren in de week!... Wel, ziet dien mijnheer daar nu eens staan!

Toontje was, in alle omstandigheden van 't leven, een luimige jongen, maar ditmaal krop- te het hem in de keel. Ziet ge, ieder mocht de afspanning «In den Engel» vluchten, Toontje vond dat hij er de gelukkigste jaren van zijn leven had gesleten: het lawaai van Beth was voor hem muziek geworden.

Dikwijls vroegen hem de mensen:

— Hoe kunt gij het uithouden, Toontje?

— Wel, ik vind het een uitgelezen post.

— Zoo!

— Goed eten, goed drinken en op den hoop toe nog muziek den heelen dag.

— Ja, maar die muziek!

— Dat is liefhebberij, zei Toontje. Beth is 't braafste mensch van de wereld, maar ze spreekt een taal op haar eigen.

Als Beth wil zeggen «Toontje, breng dien emmer eens naar de keuken» dan gebruikt zij daarvoor andere uitdrukkingen dan wij, zooals: «Lompe vlegel, ziet ge niet uit uwe oogen! Wat doet die emmer hier! Zijt gij te lui om de handen uit de mouwen te steken! Moet ik u daarom den kost geven, schelm dat ge daar staat. Pak dien emmer op, zeg ik u!...

Gaat ge u spoeden, schavuit, o die lomperd, die galgenbrok!... Hij weet nog niet eens dat die emmer in de keuken moet zijn... en i schreeuw het hem nu al een uur dat ik er heesch van ben.

Dat gaat zoo voort, doch nu ik het begrepen heb, neem ik den emmer op en draag hem al fluitende waar hij moet zijn. Onderweg word ik vijf- of zesmaal weggejaagd en met gevangenis, rad en galg bedreigd, maar dat is alleen om niet plots de conversatie te breken. O, die brave «Kwae Beth», die eigenlijk «Goei Beth» zou moeten heeten en naar wier deugden deze afspanning zoo toevallig juist «In den Engel» wordt geheeten.

Wat Toontje zei, dat meende hij.

En als de mensen lachten en zijne woorden voor spotternij opnamen, vervolgde Toontje:

— Er is geen braver mensch in gansch Ieperen, dan mijne kasteleines. Hebt gij in «Den Engel» al aan tafel gezeten? Is er een huis waar beter wordt gekookt?

Dat stemde eenieder gemoedelijk toe, doch werd er bijgevoegd, hare gedurige uitvallen zouden den eetlust benemen aan een spuijer.

— Dat is niets dan een misverstand, zei Toontje.

— Wij verstaan toch Vlaamsch!

— Ja, maar dat is 't Vlaamsch niet van Beth. Als zij zeggen wil: «Toon, jongen, gij zijt dezen morgen al vroeg aan 't werk, gij hebt uw best gedaan, neem nog dit brokje vleesch en hier van die lekkere ajuintjes, die gij zoo gaarne eet en die ik met opzet voor u

heb gereed gemaakt», weet gij hoe Beth dat vertolkt?

— Welnu?

— Dan zegt zij: «Ha, lui vlegel, ge wilt al niet meer eten. 't Is zeker niet fijn genoeg voor uwen bek! Dat heeft den heelen ochtend nog niets anders gedaan dan een mensch getergd... Dat staat van 's morgens voor dag en dauw op om me kunnen dood te plagen en 's middags haalt dat den neus op tegen 't eten, gelijk een groote mijnheer... Zou men niet zeggen: Wat moet men zulke kerels gaan voorzetten? Die saus is geen echte vleeschjeugd, niet waar? Die ajuintjes zijn niet gebruineerd in de boter? Seemenis' kinderen, waar gaan we naar toe! Schelm, schurk, schavuit! Nagel van mijn doodkist!... Ondeugd, wat doet gij in mijn huis? Zijt ge niet beschaamd? Eet dat vleesch op, of ik smijt het u naar den kop!»... Dan bedien ik mij «reejaal» van alles, smeer en smul dat ik de gesp van mijn broek moet lostrekken, ga nog een kan bier tappen, terwijl Beth roept: «Ik geeloof dat ge zeker denkt dat het niet meer op kan», waarmede zij beduidt dat het haar veel genoeg doet mij zoo smakelijk te zien eten.

Zoo verstonden Beth en Toontje zich reeds jaren opperbest. Ze hielden veel van elkander, zonder dat zij het zegden of lieten blijken. Beth was jong weduwe geweest en was een knappe vrouw van rond de dertig.

— Een flink vrouwmensch, zeiden de Ieperlingen.

Beth zat er daarenboven warmpjes in.

Toch dacht er niemand aan met Beth te trouwen. Zoo'n kwaad wijf!

Maar dat Toontje nog wel eens baas in den «Engel» zou worden, werd algemeen gedacht en gezegd.

En nu! Ja, nu was er een haar in de boter.

Daar stond Toontje vertrekkens gereed.

— Waar gaat gij heen? scheeuwde Beth hem toe. Gaat gij het zeggen, of ik smijt u buiten, met uw onnoozel deugnietengezicht!

Toontje was bedremmeld.

— Beth!... begon hij, maar bleef steken.

— Maar zie dien lummel daar nu eens staan! Hebt gij het van uw leven gezien! Wel! Wel! Seemenis kinderen! Op een werkdag staat mijnheer opgekleed als een baron! Gaat ge maken dat ge die voden van uw lijf hebt en dat ge aan 't werk zijt!

Maar Toontje bleef staan.

Zijn altijd vreugdige kijkers stonden ditmaal zoo droevig in zijn hoofd, dat de kasteleines er van schrok.

— Zijt ge ziek Toon? vroeg het mensch, dat zich zelve van angst niet meer bezat.

De knecht voelde dat de tranen hem in de oogen welden.

— Wat is er dan toch, Toon?

— Ik vertrek!

— En gij verlaat den «Engel»?

— Ja, Beth.

— En gij blijft hier niet meer wonen?

— Neen, Beth.

— En gij weet waarom?

— Ja, Beth.

— Is het omdat gij hier niet goed zijt?

— Neen, Beth.

— Hebt gij dan eene reden?

— Ja, Beth.

— Wilt gij misschien meer winnen? Ik zal u opslaan.

— Neen, Beth.

— Is het voor mij dat gij vertrekt?

— Ja, Beth.

— Zijt gij boos op mij?

— Neen, Beth.

— Heb ik u iets miszegd?

— Ja, Beth.

Hier viel Beth uit:

— Ah! Ik heb u iets miszegd!... Ah! mijnheer is zoo kittelachtig geworden! En dat heeft mijnheer zoo in eens gekregen! Welke flauwe manieren zijn dat! Denkt gij dat ik zulke onnoozele, verwaande gekken in huis wil! Wilt ge maken dat gij hier de deur uit zijt, en hier nooit meer een voet in huis zet!

Toontje deed een stap naar de deur — ditmaal verstond hij de taal van Beth niet — maar Beth had hem bij de mouw gegrepen.

— Oh! gij wilt hier den grooten Jan uithangen en hier komen baas spelen. Wilt ge gauw naar boven die kleeren gaan uitdoen. Ik heb geen tijd om hier voor uw plezier komedie te staan spelen. Wilt ge gaan, menschenplager!

— Neen, Beth, ik vertrek.

— Vertrekken!... Gij, vertrekken!... Ik smijt u de deur uit indien gij durft vertrekken!... Ik werp u op straat als gij mijn huis durft verlaten! riep de waardin rood en paars van woede en onmacht.

— Ik kan niet langer blijven, Beth, omdat ge mij niet meer betrouwt.

— Venijnige leugenaar! Deugniet, dat ge daar staat! Wat zult ge nog uitvinden om mij in 't graf te krijgen?

— Ja, Beth, gij hebt mij beschuldigd een gouden Carolus te hebben gestolen, en gij hebt er bijgevoegd dat gij geen dieven in huis woudt.

— En het is daarom dat gij vertrekken wilt? Seemenis' kinderen! Wilt gij u spoeden dat ge hier wekomt, looze schelm... en dat uw Zondagskleeren uit zijn! Ik mag nog niet zeggen, in mijn eigen huis, dat er een Carolus weg is, of meneer neemt het op zijn kracht! Wat pretentie! Ik zal op mijn woorden moeten gaan passen. Een andermaal zal ik u verhoor vragen, gelijk ze bij den keizer moeten doen. Als men mij morgen besteelt, moet ik zwijgen! Als men mijn huis in brand steekt, moet ik zwijgen! Als men mij vermoorden wil, moet ik zwijgen!

Toontje zag dat er hier een misverstand had plaats gehad.

Hij was kwaad op zichzelf.

— Ik ken Beth nu sinds jaren, dacht hij, en nog begrijp ik niet altijd hare taal. Zij heeft alleenlijk willen beduiden dat zij in mij het meeste betrouwen van de wereld stel; dat ze blij is een eerlijken knecht te hebben. Ik heb haar nogmaals niet begrepen. Ja, ik was een lomperik.

Toontje legde zijn pak opnieuw neder en richtte zich naar het binnenhuis.

— Waar loopt gij nu weer heen? schreeuwde Beth.

— Ik ga mij uitkleeden en werken.

Toontje zag dat het gelaat van zijne meesters oogenblikkelijk verhelderde.

Het mensch hadde nu moeten zeggen: «Toontje, daar is een misverstand tusschen ons geweest; gij weet genoeg dat ik het aldus niet gemeend heb en dat ik bijzonder veel van u houd. Vergeef mij 't misplaatst woord, laat ons weer vrienden worden gelijk te voren. Ik ben blij dat ge niet weggaat en gij zoudt een allerbeste jongen zijn mij nooit meer iets kwalijk te nemen.»

Dit «dacht» Beth.

Dit «verstond» Toontje uit hare woorden.

Maar de vertolking was anders en ze zei:

— Ha! gij gaat u uitkleeden en u terug aan 't werk stellen! Gij meent hier maar te doen gelijk gij goesting hebt! Neen, neen, dat

gaat zoo niet! Gij hebt gezegd dat ge vertrekken gingt, ge kunt nu ook maar maken dat ge weg zijt, Of meent gij, dat ik voornemens ben naar uwe grillen te dansen! Uw pak is gemaakt, neem het mede of ik werp het de deur uit en de straat op.

En Kwae Beth had inderdaad het pakje van Toon vastgenomen en het op 't voorhof onder de boomen geworpen.

Rechtover woonden menschen; zij stonden juist aan de deur en lachten eens.

— Kwae Beth, spraken zij ondereen, die haren knecht weer eens buiten smijt. Wacht, wij zullen hem gaan hooren zingen en Toon heeft een schoone stem. 't Is de moeite waard om er naar te luisteren.

En werkelijk, daar klonk helder en krachtig de stem van Toontje:

Er waren twee koningskinderen

Zij hadden malkander zoo lief!

Zij konden bijeen niet komen

Het water was veel te diep

Wat deed zij? Zij stak op drie kaarsen

Als 's avonds het dagelicht zonk.

«Och, liefste, zwem er over!»

Dit deed 's koningszone, was jong.

IN DEN DUIVEL.

Tegen den middag stond Toontje, gelijk naar gewoonte, met de handen in de broekzakken, op den dorpel van de afspanning. Zijn werk van voornoen was gedaan en nu ademde hij met wellust de milde lucht in en keek opgeruimd naar de breede baan.

In de verte een stofwolk... Een ruiter kwam aangereiden.

— Een klant voor den «Engel», dacht Toon.

Toen de reiziger tot voor de herberg genaderd was, hield hij zijn paard stil en riep:

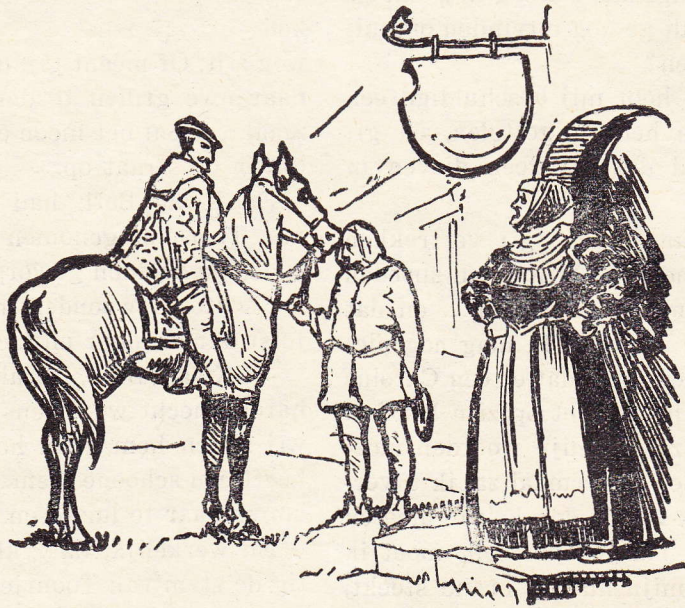
— Hier, vriend, kom mijn paard eens houden!

De vreemdeling sprong licht en zwierig uit den zadel.

— Goed weer, uwe hoogheid, niet waar? sprak Toontje, die aanstonds bemerkte dat hij met een voornaam edelman te doen had.

— Overheerlijk, vriend! En zulke lucht scherpt den eetlust.

— Zooveel te beter, hoogheid!

De jongeling keek verbaasd op en zag in de opening der deur eene vrouwengestalte staan.

— Ja, als er dan maar wat te krijgen is.

— Uwe genadige hoogheid kan het niet beter treffen.

— Hoe dat?

In gansch den omtrek is er geen puiker gasthof, dan hetgeen waarvoor uwe hoogheid thans stil houdt.

— Des te beter!

De edelman — hij was niet ver in de twintig — bekeek het uithangbord en las hardop: «In den Engel».

— Voorwaar een schoon opschrift, sprak hij. Wie is hier de engel van den huize... Zijt gij het, kameraad?

— Neen, heerschap, ik ben maar een arme duivel, maar de engel van den huize is de waardin, zei Toontje, met een schalkschen glimlach.

— Breng mijn paard op stal! vriend, zei de vreemdeling vergenoegd. Geef het van uw beste haver en zooveel het eten wil! Er zal een goede foei voor u bij wezen.

— Wat, van de beste haver, klonk er plots eene stem. En zooveel zijn uitgehongerde knol eten wil! Wat denkt de flierefluiter wel!

De jongeling keek verbaasd op en zag in de opening der deur eene vrouwengestalte staan, met de vuisten in de heupen en het hoogblozend gelaat uitdagend achterover geworpen.

— Wat belooft u, vrouw? vroeg de jongeling.

— Zijt gij hardhoorig, heertje? Beste ha-

ver, zooveel uw paard eten wil! Wie denkt ge dat ge zijt? Ten eerste heb ik maar eene haver, goede haver, gelijk zij op mijn akker groeit en als uw paard beste haver moet vreten en met geen goede tevreden is, dan kunt ge maar oprijden. En zooveel uw paard wil! Zoo'n groot zwaar beest, dat den heelen morgen afgereden werd en dat misschien van zijn gansch leven nog aan geen volle kribbe heeft gestaan, zou al veel kunnen eten. Uw paard zal krijgen gelijk alle andere paarden. Wat denkt ge wel, wie ge zijt? Er komen hier grooter heeren dan gij, die niet half zooveel praat maken en die daar tevreden mee zijn en als «uw» paard «beste haver» eischt zooveel het «wil», dan gaat gij maar elders. Mijn wil staat niet onder den «wil» van uw paard, hoort ge! Of denkt gij dat wij de dieren niet genoeg geven? Dat zouden wij over ons hart niet kunnen krijgen, terwijl gij, groote Jan- nen er op ziet te betalen wat die arme beesten eten, maar u zelf dik eet en de fijnste en duurzaamste wijnen drinkt.

De reiziger stond verbluft. Wat was dat voor een ontvangst?

Toontje lachte in zijn vuist.

Volgens de taal van Beth zou de vreemdeling op schitterende manier bediend worden, en zijn paard zou het aan niets ontbreken.

De ruiter, eerst uit zijn lood geslagen, sprak nu kalm en hooghartig:

— Vrouw, ik wesch voortaan verschoond

te blijven van elk uwer opmerkingen en verlang stiptelijk mijn bevelen te zien nakomen. Het is hier een afspanning en gij staat ten dienste van uwe klanten, die u een geldelijke vergoeding moeten betalen voor al hetgene zij bestellen. Ik heb de gewoonte niet af te dingen op de rekening die men mij voorlegt. Dit weze eene afgedane zaak.

Nu was het de beurt van Beth onthutst te wezen.

Doch ook zij herstellde zich spoedig en haar natuurlijke aangeboren liefvalligheid nam spoedig de overhand.

— Wel! wel! barstte zij uit. Hoor me dien kalen grootspreker eens! Wat denkt ge dan wel niet? Ik ben hier maar om u te dienen: ik ben uwe meid, uwe werkvrouw, uwe slavin! Ik moet dansen gelijk gij fluit! Ik zou moeten kruipen wanneer gij gebiedt. Ik heb uw geld niet nodig, berooide pochhans! verwaande snoever, pralerige zwetser. Ik ben meester in mijn huis, hongerige springer, en 'k heb maar liefst dat zoo'n groote pronkers, die altijd kale jonkers zijn, mijn huis voorbijtrekken.

De oogen van den vreemdeling glommen een stond toornig en dreigend.

Doch het was slechts een vluchtige indruk en zijn verontwaardiging veranderde bijna aanstonds in een gevoel van nieuwsgierigheid.

Hij hadde er lust in gevonden verder te ondervinden wat voor een mensch die kasteleines was, doch zij had hem uitdrukkelijk haar gasthof ontzegd.

Toontje nam bedaard het paard bij den teugel en leidde het naar den stal.

— Vriend, riep de jongeling hem toe, waar gaat gij met mijn paard heen?

— Wel, ik breng het naar de haverkribbe.

— Onnoodig, ik vertrek.

— Wat, uwe genadige hoogheid blijft hier niet in den «Engel»?

— Verwondert u dat?

— Met verlof, uwe hoogheid, ik sta er verstoeld over.

— Zoo! Na zulk...

— Ja! na zulk vriendelijk onthaal.

De jongeling zei streng:

— Ik houd van geene onbeschoftheid gelijk die welke uwe bazin an den dag heeft gelegd, maar weet dat ik nog minder gekkernij duld.

— Ik spreek ernstig, mijnheer! sprak

Toontje.

De vreemdeling bemerkte nu dat de knecht niet gekscheerde.

— Gij zijt toch niet doof, vriend?

— God zij geloofd, neen, hoogheid!

— Hebt gij dan niet gehoord wat die vrouw mij heeft toegesnauwd?

— Luister, hoogheid, ik zal u uitleggen wat «Goei Beth» heeft willen beduiden.

— Goei Beth... Die feeks?

— Ik noem haar zoo, genadige heer, maar de stad Ieperen, die het mensch niet verstaat, noemt haar...

— «Kwae Beth», zeker?

— Uwe hoogheid raadt het van de eerste maal.

— Daar ken ik te goed mijn brave stad Ieperen voor.

— Uwe stad, hoogheid? vroeg Toontje verbaasd.

De vreemdeling fronste even de wenkbrauwen.

— Och! zei hij, 't is een manier van spreken. Ik zeg mijne stad, omdat ik hier geboren ben, maar nooit in mijn leven heb ik iemand zwaarder hooren beleedigen dan ik het werd: «flierefluiter, pochhans, snoever, zwetser, kale jonker!» wat weet ik al.

— Gij moet inderdaad een allergunstigsten indruk op haar gemaakt hebben.

— Dat is nu te kras!

— De waarheid, hoogheid. Ik heb Beth reeds dikwijls tegen reizigers hooren uitvalen. — 't is dagelijksche kost voor mij — maar nog nooit gelijk tegen u. Dit bewijst veel voor u, want bij Beth is wit zwart... Zij heeft altijd de verkeerde uitdrukking en wat zij gedacht heeft over u luidt: welke voornaamse jongeling! welke hooghartige ridder vol rechtmatige fierheid! wat adellijk en innemend voorkomen!

De vreemdeling lachte.

— Hoe is uw naam, jongen?

— Men noemt mij Toontje, om u te dienen, hoogheid!

— Wel, Toontje, onder uw wambuis van den knecht, schuilt de ziel van een geslepen hoveling. Ik wil ondervinden of gij de waarheid hebt gesproken.

— Uwe hoogheid zal tevreden deze afspanning verlaten, als gij maar onthouden wilt dat hier bij de kasteleines wit zwart heet. Verkeerde uitspraak, hoogheid!

De jongeling trad binnen.

Kwae Beth was bezig met een tafel te dekken en in gereedheid te brengen voor een maaltijd.

Nauwelijks had zij de sporen van den ruiter op den vloer hooren rinkelen, of zij keerde zich om.

— Wat, riep zij uit, staat ge daar nog! Wat komt ge hier doen?... Denkt ge hier meester te komen spelen in mijn eigen huis!... Hier, uit, of mijn kecht zal u den weg naar buiten leeren.

De eerste beweging van den vreemdeling was zich te verwijderen, maar gelukkig dacht hij bij tijds dat wit zwart was.

— Dus, een allervriendelijkst onthaal, dacht hij.

Hij zag de gedekte tafel, maar ging aan 'n andere zitten, want die rijke disch, prachtig opgediend en met geurige frissche bloemen versierd, kon niet voor hem wezen.

Maar nauwelijks had Kwae Beth dit bemerkt, of zij ontplofte gelijk een bom, sloeg de handen te zamen en schreeuwde luidkeels:

— Hebt gij nu gedaan mij voor den aap te houden? Is die tafel niet goed genoeg?

— Zoo, die tafel is voor mij! Zij is overheerlijk!

— Gij dacht zeker dat we de reizigers hier aan den varkenstrog laten slabberen en of dat we opdienen in den koeketel! Die meneerkens te paard zouden een mensch dol en krankzinnig maken.

De jongeling kreeg genoeg in Kwae Beth.

— 't Is wel, sprak hij, ga nu maar voor wat lekkers zorgen. Ik heb honger!

— O, zondige gulzigaard! O, schandige vraat en onverzadigbare veelslikker en doorjager!

— Maar, mensch, ik heb nog niets binnen en mijn beer grolt.

— Wat lekkers! Wat lekkers!

En op een omzien had ze als voorgerecht allerhande olievischjes en soort van knabbelaar op het glinsterend tafelkleed geplaatst.

— Wat lekkers, fijnbek! Gij zult eten wat andere deftige lieden eten, of ge laat het staan. Ortolanen en reebok zijn er in dezen tijd niet, en 'k ben heel blij zulk kostelijk eten aan een onbeschaamden kerel niet te moeten voorzetten. En in het vervolg verzoek ik u, mijn huis voorbij te gaan, want ge zoudt in 't goed seizoen kunnen vallen.

— Daar zwart wit heet, dacht de reiziger, is dit een uitnoodiging om tegen den herfst in den «Engel» weer te keeren.

Hij antwoordde echter niets.

Zijn eetlust, door den langen ochtendlijken rit gescherpt, deed zich te goed aan de eerste versnaperingen, die het steviger maal, het gros van 't leger, als een troep verkenner voorafgingen.

De kasteleines was naar de keuken gevlogen en bulderde daar tegen de luiheid der dienstmaagden, die met het eten nog niet vaardig waren.

Hier klonk hare taal anders en de jongeling keek verwonderd op, toen hij bij 't opengaan eener deur hoorde:

— Die heer, een edelman, gelijk boerenvlaaien, die gij zijt, er nog nooit een gezien hebben, moet op ulie vadsigheid zitten vasten? Wat komt ge doen in den «Engel», als ge te lomp en te plomb zijt om de koeien te verzorgen? Ze moesten u allemaal in den botermolen doen loopen... Of moet die ridder hier gaan vluchten voor zulk onbetamelijk grof slag van halfhoutsche meiden? Wilt ge mij op 't stroo? Hier, die schotel!... Ziet ge niet dat er eene barst in is?... Die ook, die is afgeschilderd, domme lijn!

Toontje kwam juist binnen en deed de deur toe, zoodat de glimlachende jongeling het overige niet meer hoorde.

Het blozend en luimig gelaat van den knecht stond den vreemdeling aan.

— Toontje!

— Tot uwen dienst, genadige hoogheid.

— Is mijn paard verzorgd?

— Op stal, hoogheid, met een havertje in de krip voor drie dagen! Ik meen te bemerken dat uwe hoogheid zich begint te stellen in Beth.

— Wel ja, wel ja! Maar toch verschiet ik nog ieder keer als ze binnen stormt en uitvalt. Hoe nemen dat de andere reizigers op?

— Wel allerbest, hoogheid. De «Engel» is vermaard, en 't is de beste herberg van gansch Vlaanderen.

— Daarmee stem ik in.

— De eerste maal dat zij hier komen, kijken ze wat raar op, doch dat betert. De tweede maal kennen zij Beth, zij laten haar praten... gelijk ik doe; fluiten een deuntje... gelijk ik doe, en ze worden bediend naar wensch.

— Kwae Beth is een flinke vrouw, maar

ik vrees dat ze nooit zal getrouwd geraken.

— Zij was het reeds hoogheid!

— Is zij weduwe?

— Ja, hoogheid.

— De arme man is natuurlijk van verdriet gestorven?

— Neen, hoogheid.

— Langzaam doodgebeuld?... Zelfmoord?

— Neen, hoogheid, de echtgenoot van Beth is van vreugde gestorven.

— Gij gekscheert!... Een onverhoopt erfdeel dan?

— Van vreugde, van loutere vreugde om haar hoogheid, omdat hij haar dood waande. en zij nog leefde.

— Toontje, nu vizelt ge mij iets op.

— Heb ik nog aan uwe hoogheid voorgelogen? Op zekeren dag was Beth zoo stil, zoo zachtmoedig, dat we zeiden: er scheelt iets aan. Ja, tegen den middag zegt ze: «Man, mijn lieve, ik ben zoo zonderling», en ze valt. De dokter komt: aderlating, de pols verzwakt... «Hewel, dokter?» vraagt haar man. «'k Geloof dat ik te laat kom, baas». Die woorden troffen den waard zoo erg, dat hij op zijn beurt in bezwijming viel...

— Ze staan te Ieperen maar slap op hun beenen, lachte de jongeling.

— Met uw verlof, hoogheid. Als ge veel van mekaar houdt kan het raar doen, wanneer ge denkt dat het uur van scheiden gekomen is. Toen ik nu mijn meester tot het bewustzijn had teruggekregen, door zijn slapen met azijn in te wrijven, was Beth ook bijgekomen. De man was zoo verwonderd zijn vrouw levend te zien en tevens zoo verheugd dat er iets aan zijn hart moet gebroken zijn, want hij zakte voor een tweede maal ineen en ditmaal, helaas, voor eeuwig.

— Hij was dood?

— Ja, hoogheid.

— Is dat lang geleden?

— Zes jaar, hoogheid, nu met aanstaande Baafmis.

— En Beth?

— Wij hebben allemaal gedacht dat Beth ook zou gaan. Ze is er dicht bij geweest, maar dan heeft ze zich hervat! De groote beslommeringen van zoo'n herberg als deze hebben haar gered. Langzamerhand is zij weder de goede, vroolijke Beth van vroeger geworden.

— Zooals ik ze nu ken?

De jongeling lachte luidruchtig en harte-

lijk.

— Goed! Vroolijk! Levenslustig! Toon, ge zijt een filosoof, of een spuyer, gelijk ik er geen tweede in mijn Rijk bezit.

— Uw rijk, hoogheid?

— Mijn rijk, ja, Toontje, dat wil zeggen, de heele wereld, want ook ik ben een filosoof en denk dan het mijn, alles waarvan ik genieten kan.

— Zoo denk ik er ook over, hoogheid.

— Uw Beth zal, vrees ik, nooit een tweeden echtgenoot van vreugde kunnen doen sterven.

— 't Is te hopen, zei Toontje ernstig.

— Om de goede reden, vriend, dat er in gansch Ieperen geen man zal gevonden worden om het te wagen met haar het huwelijksbootje in te treden.

— En waarom niet, hoogheid?

— Leelijk is zij niet, dat is zeker. 't Is zelfs een flinke vrouw, maar wie zou zijn dagen met zulk opgewonden mensch kunnen doorbrengen?

— Reeds vele hebben het gewaagd haar verklaringen te doen, maar gebaat heeft het nooit, antwoordde Toontje, en er lag een vreugdige toon in zijne stem, die den jongeling verwonderde.

— Toontje, sprak hij, gij zijt een knappe, verstandige jongen. Gij hebt veel over voor uwe meesteres, en ik geloof wel dat zij dit gevoel jegens u deelt.

— Zij mag wij wel lijden, hoogheid. Wij houden inderdaad veel van mekaar.

— Wel, jongen, gij zoudt een allerprettigste waard zijn voor den «Engel».

Toontje schudde ernstig en ontkennend het hoofd.

— O, hoogheid! zuchtte hij.

— Gij denkt er niet aan?... En waarom niet?

— Ik ben een arme drommel van een knecht, terwijl mijn meesteres eigenaarster is dezer afspanning.

— Deze afspanning heeft een waard noodig, en niemand beter dan gij zou er toe passen. Ik zou u wel helpen, maar ik heb mij voorgenomen u geen schreeuwende feeks tot echtgenoot te geven, maar een stille huisvrouw.

— Beth veranderen, hoogheid?

— Ja, jongen!

— Dat kan niemand!

— Ik wil het toch beproeven.

— Daar zou 's keizers macht, die aan de halve wereld gebiedt bij te kort komen.

— Dat zullen wij eens zien, Toontje. Moeilijk zal het wezen, maar beproeven kan ik het toch.

De keukendeur vloog open.

Kwae Beth kwam binnen met een prachtig stuk ossenharst op eenen schotel.

Een geurige walm vervulde de gelagkamer.

De reiziger, die den honger in zijne maag voelde rondansen, zag met lust de gouden korst om het vleesch gebakken.

— Dat ruikt heerlijk, kasteleines, sprak hij, en 't ziet er lekker uit.

— Denkt gij misschien, dat ik de gewoonte heb hondenvleesch aan mijne klanten voor te zetten? Wat denkt ge wel van mij? Gij zijt hier niet in een van die krochten, waar men kat voor konijn opdient en geitenpooten voor hamelbout. Gij zoudt anders niet meer verdienen, met al uwen omslag.

Weder stoof Beth de keuken in.

— Is dat nu een mensch, Toontje, sprak de vreemdeling, terwijl hij het vleesch sneed, ik doe haar een compliment, en zij antwoordt mij met een grofheid.

— Neen, dat deed zij niet, hoogheid, zij was nu ditmaal bijzonder vriendelijk.

Maar Beth kwam terug met een rookenden schotel witte boonen.

— Welk bier? snauwde zij den vreemdeling toe.

— Ik drink geen bier.

— Dan zal ik u een kruik pompwater brengen. 't Is beter ook voor u, daar zult gij uw verstand niet van verliezen.

— Water drink ik evenmin, kasteleines.

— Als gij uw eten droog door de keel krijgen kunt, mij is 't gelijk.

— Ik verlang wijn, beste waardin.

— Wijn?

— Ja, en van uwen besten. Hebt gij ouden Franschen wijn?

— Ja, dien heb ik. Maar wie denkt gij dat gij zijt?

— Hebt gij ook Romarin?

— Ja.

— En Malzevij?

— Ja.

— En Rijnschen wijn?

— Welnu breng mij dan van elk een flesch.

— Maar wie zijt ge dan?

— Dat raakt u niet, vrouw.

— Wat, raakt mij dat niet? Zulke kostelijke wijnen!

— Ik vraag naar geen prijs en 'k betaal wat ge mij rekent.

— En gaat ge dat allemaal alleen uitdrinken?

— Dat zijn uwe zaken niet.

— Wat, zijn dat mijne zaken niet?... Denkt gij dat ik dronkaards in mijne woning wil: Rijnschen wijn, Malzevij, Romarijn, Franschen wijn, en wat ik nog vergeet.

— Ja, ik vergat u te vragen, of gij ook Spaansche wijnen hebt?

— En waarom zou ik die niet hebben?

— Porto?... Madère?... Xères?... Welnu, breng mij van elk der wijnen eene flesch!

Beth sloeg de handen ten hemel en riep uit:

— Wel Seemenis, ik heb een gek in huis!

— Neen, beste vrouw, geen gek, maar een man die wil gediend worden zooals hij het eischt en liefst zonder opmerkingen.

— Zonder opmerkingen! Gij zult mij zeker nog verbieden in mijn eigen huis te spreken. 'k Zal benieuwd wezen den klank van uw geld te hooren.

— Vreest gij dat ik u niet zal betalen?

— Ja, zeker vrees ik dat. Hoe kaler jonker, hoe grooter pronker.

— Ziedaar, sprak de jongeling, een beurs met goud. Ik betaal alles van te voren.

Nu was Beth voor goed getroffen.

Wie dacht hij wel dat zij was. Ze had zijn geld niet nodig! Goddank, ze had eten en drinken en ze zou dat hebben zoolang de «Engel» zou bestaan!

Hij mocht eten en drinken zooveel hij wilde en als hij niet betaalde, dan kon hij maar oprukken en zich laten opknoopen! Waar dacht hij dat hij was! In welke lage krocht, waar ze de menschen van te voren doen betalen! Wijn! Hij zou er hebben!

— Ga naar den kelder, Toon, voegde zij er bij, want voor menschen die mij zoo beleedigen, ga ik zelf niet! Spoed u, luie vlegel! Hebt ge niets meer te doen, dat ge daar zoo staat te kijken? Moet gij ook geen zeven-en-twintig verschillende wijnen hebben?

Toon kon zich moeilijk inhouden, toen hij vroeg:

— Wat moet ik halen, Beth?

— Wat ge moet halen? Hebt ge dan geen

ooren aan uw hoofd staan, ezel? Hebt gij niet gehoord wat die heer u vraagt? Maak dat ge wegkomt!

Toontje glimlachte en trok naar den kelder, maar Beth riep hem terug.

— Ge moet maar eerst van dien Franschen wijn geven, die in den hoek links ligt! Dat is goed genoeg voor zulken flierefluiter.

— Ik wil van uwen besten wijn, onderbrak de vreemdeling.

— Ik geef den wijn dien ik geven wil, hoort ge. En als ge niet tevreden zijt, breng dan uw kalandizie elders! Toon van den wijn uit den hoek links, geen andere, begrepen?

Ja, knikte Toontje, en fluisterde den ruiter in het oor:

— 't Is de beste Fransche wijn dien wij hebben!

— Vrouw, sprak de jongeling dan, wat hebt ge nog te eten?

— Nog te eten? Hebt ge dan niet genoeg aan dit stuk vleesch?

— Ik heb de gewoonte, vrouw, verscheidene gerechten op mijn noenmaal te zien verschijnen.

— Als ik veel zulke klanten moest hebben, dan zou ik van 's avonds tot 's morgens kunnen werken en nog niet eens weten of er wat zal voor betaald worden.

Kwae Beth trok de keuken in, terwijl Toontje met 'n mand flesschen naar boven kwam.

— Is dat ernstig, hoogheid? vroeg hij.

— Wat, Toontje?

— Dat gij al dien wijn gaat uitdrinken?

— Dat heb ik immers niet gezegd.

— Ik dacht het wel. Ik zal een paar flesschen hier laten en de andere terug dragen.

— Zeker niet, ik wil van alle proeven, en gij gaat met mij aanzitten.

— Dat mag niet, hoogheid.

— En waarom niet?

— Ik ben een eenvoudige knecht, gij zijt een edelman.

— Hoe weet gij dat?

— O, dat ziet men wel, hoogheid.

— Mijn wensch is dat ge met mij aan tafel komt zitten.

— Dat mag ik niet aanvaarden, genadige heer.

— Neen, neen!

— Bekommer u daar niet om, ik blijf borg voor alles.

— Haar vrees ik niet, hoogheid, integen-

deel, het zou haar genoeg doen, daar ben ik zeker van, mij met zulk een voornaam heer aan tafel te zien zitten en van den besten wijn uit den kelder te zien drinken.

— Denkt gij dat?

— Gij zult het aanstonds hooren.

— Zit dan aan!

— Het is uw wil, hoogheid. maar ik vergeet den afstand niet die ons scheidt.

— Die knecht bezit een ingeboren wellevendheid, dacht de jongeling. Meer en meer staat hij mij aan.

Hij schonk voor hen beiden een vollen beker van den Franschen wijn.

— Op welke gezondheid, Toontje!

— Ik drink eerbiedig op de uwe, genadige heer.

— En op uw aanstaande huwelijk!

Hij dronk een ruimen teug.

— O! sprak hij, dat is iets van 't patersvaatje. Ik heb zelden beteren wijn gedronken. Hij is oud en smaakt louter naar de druif.

Beth kwam binnen met een nieuwen schotel, waarop een gebraden kieken lag.

De vreemdeling was er over verwonderd.

— Is het al vaardig? riep hij. Vrouw, ik moet u complimenteeren voor de spoedige bediening.

— Van als Beth wist, dat gij hier het noenmaal wildet gebruiken, deed zij haar beste kieken pluimen en schoof het dadelijk in den oven, fluisterde Toon den vreemdeling in de ooren.

— Wat zit ge daar te fezen, Toon? Maak eens spoedig dat ge naar uw werk zijt.

— Toon blijft bij mij aan tafel een glaasje wijn drinken, vrouw.

— Wat zegt ge?

— En een stukje van dat malsche kieken verorberen!

— En gij hebt dat aangenomen? Schande voor mijn huis! Zijt gij niet beschaamd, schoffelaar? En gij, een oppassende jongen, met zulken praalshans en verkwister aan tafel te gaan zitten! Wilt ge ook een dronkaard en een brasser worden? Hebt ge geene ondeugden genoeg reeds? Spoed u naar uw werk, zeg ik! Hebt gij 't nu van uw leven gezien! Toon moet mijn wijn drinken! Toon wil geen bier meer! Toon moet kiekens eten! Maar dat zal in mijn huis toch niet geschieden!

Toontje bleef heel rustig voortdrinken en

voorteten.

Alleenlijk pinkte hij eens tot den vreemde-
ling, als wilde hij beduiden:

— Hoort gij niet hoe zij in haar schik is?
Wat is zij verheugd dat Toon zoo wel vaart!
Maar niet vergeten dat wit zwart is!

— Nieuwe glazen, vrouw! beval de jonge-
ling.

— Wat vraagt ge? Nieuwe glazen! Zoekt
gij dees te breken of te verslijten door balda-
dig geslemp? Wat mankeert er aan die ro-
mers?

— Ik ben gewoon elke wijnsoort uit een
ander glas te drinken.

— Voor elken wijn een ander glas!
schreeuwde Beth met volle longen. Dan moet
gij zeven, acht glazen hebben?

— Ja.

— Al stond gij op uwen kop te draaien,
dan zal dit nog niet gebeuren.

— Voor mij en voor Toon, sprak de jon-
geling leukweg.

— Voor u en... voor hem! riep Kwae Beth,
beurtelings op den ruiter en op den knecht
wijzend.

— Voor mij niet, hoogheid, 't gaat alle-
maal in één maag en voor 't geen ik er in laat,
zal 't niet mengen.

— Voor u ook, Toon, het is mijn wil.

— Uw wil! Uw wil! bulderde de kastlei-
nes, zoo rood dat zij op het punt scheen een
beroerte te krijgen. Ik breek nog liever al
mijn glazen, dan u nog 'n enkelen romer bij te
geven... Waar gaat ge heen, Toon?

— De glazen halen Beth.

— De glazen halen! Voor wie neemt gij
mij dan? Zeg liever dat ik te lui ben om een
voet te verzetten, of te plomp om ze te vin-
den! Blijf er met uw handen af en ga hier
maar voort met drinken, ge zijt voor niet an-
ders goed. Ge zijt beiden vlegels en ge zult
er mij nog door sarren!

— Hé, vrouw! riep de vreemdeling.

Blakend wendde Beth zich om.

— Neem dit bord weg.

— Wat mankeert er aan, gij met al uw ge-
weld en beslag?

— Het is niet warm genoeg, en ik ben ge-
woon warme tellooren te gebruiken voor ge-
rechten met sauzen.

Kwae Beth greep, brullend van gramschap,
de telloor vast. Zóó was ze nog nooit behan-
deld geworden.

Wat ging er toen in haar om?

— Wat! Ge wilt me nog doodbeulen,
schreeuwde zij. Een warme telloor... Dààr!

En met een krachtigen zwaai smeed zij het
bord naar het hoofd van den jongeling.

De daad verraste haar zelf, want zij keek
verbijsterd den ruiter aan, terwijl de tinnen
telloor met een afgrijselijk gerinkel door de
ruit van eene venster raam vloog.

De jongeling zei niets, terwijl Toontje van
verslagenheid de armen in de lucht stak.

Beth snelde de keuken in, geheel ontsteld
en onthutst.

Daar greep de kiffwoede en schompdolheid
haar opnieuw aan.

— Ik wilde in de lucht springen, met heel
de afspanning, ik wil dood zijn!

Toen schikte zij haar schoonste romers op
een blad. Dan liep zij er als een razende mee
naar binnen:

— Daar praalhans! Dààr... dààr... dààr!...
Heel bedaard zei de vreemdeling:

— Neem ze terug, vrouw.

Deze was nu ten toppunt harer opgewon-
denheid.

— Neem ze terug... dadelijk! zei hij ge-
biedend.

— Terug?... Terug?

— Ja.

— Waarom?

— Omdat ik van gedachte veranderd ben.
Zoo had nooit iemand met Kwae Beth dur-
ven handelen. Dikwijls had zij wel geroepen
dat men haar voor den gek hield, maar zij had
tevens het onbestemde begrip en nevelachtig
besef dat het niet waar was, terwijl het dit-
maal klaarblijkend scheen. Zij voelde zulken
schok door haar zenuwgestel dat hare armen
er van trilden, hare handen onwillekeurig
opengingen en... het blad met kostbare ro-
mers van geslepen kristal viel rinkelend aan
stukken op den rooden steenen vloer.

De trots van hare glazen kast daar in scher-
ven door dien jonker.

— Schavuit!... Schurk!... Schelm!... huil-
de zij en ging bijna den ruiter te lijf.

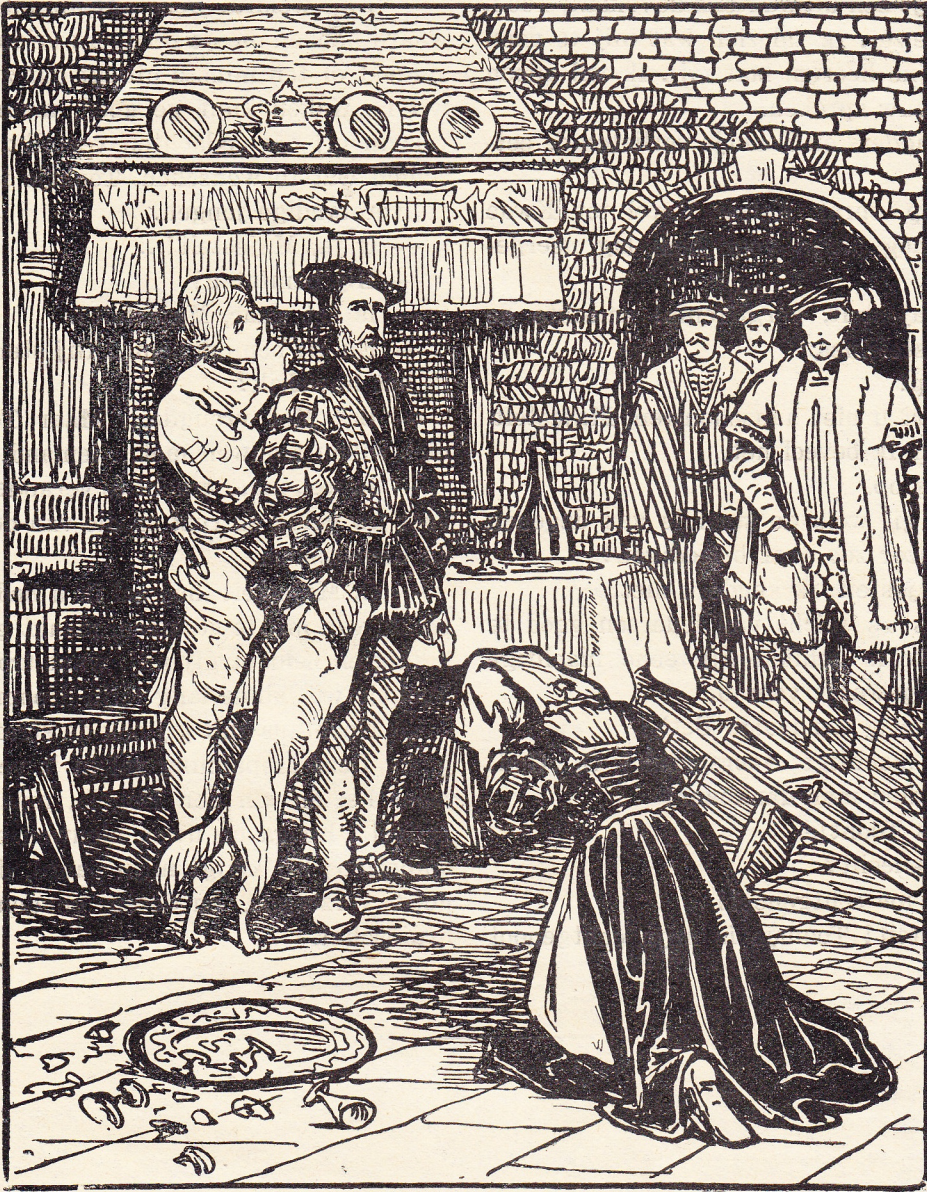
Op dit oogenblik ging de deur open.

Drie edellieden traden binnen.

Zij ontstelden hevig toen zij die woorden
hoorden en dengene zagen tot wien zij ge-
richt werden.

Zij bogen diep...

— Majesteit!... zei een hunner vooruittre-

Kwae Beth viel op hare knieën voor Keizer Karel.

dend.

En tot de vrouw:

— Ongelukkige! weet ge dat ge tot Zijne Majesteit den Keizer spreekt?

De jongeling glimlachte.

— Mijn beste Lannoy, sprak hij, en gij, Nasseau en Lalaing, ik stel u Kwae Beth voor. Gij hebt gehoord dat zij den keizer heeft gehoord.

En hij vervolgde:

— Welke is de straf voor Majesteitsschen-
nis?

— De dood, Majesteit!

De kasteleines slaakte een gil en viel op hare knieën voor Keizer Karel.

Ook Toon naderde den vorst, die steeds vriendelijk bleef.

— Majesteit, één woord.

— Spreek, Toon.

— Vergeet één zaak niet: zwart is wit.

De keizer lachte nu luid.

Die woorden waren de welsprekendste verdediging.

— En als zwart wit is, wat moet ik dan begri-
pen?

— Dat uwe Majesteit grootmoedig is, edelhartig en vergevingsgezind zal wezen jegens eene vrouw die maar één feil en één ongeluk heeft, dit van zich anders uit te drukken dan zij het meent.

— Gij zijt een uitmuntend advokaat, Toon, sprak de keizer. Ik zal zien wat mij te doen staat... Mijne heeren, laat mij. Ik wil alleen tot deze vrouw spreken.

De drie ridders en Toontje verlieten de eetkamer.

— Sta op, sprak Keizer Karel tot Kwae Beth, die nog altijd voor hem lag neergeknield.

— O, Majesteit, vergiffenis! sneekte de bevende kasteleines.

— Sta op!

— Ik durf u niet aanschouwen, Majesteit.

— Sta op, ik beveel het.

Beth rees op.

— Weet gij welk de straf is van degenen die den Keizer zoo grof beleedigen?

— O, Majesteit, ik kende u niet.

— Het is uw plicht van iedereen goed te onthalen. Er is gelukkiglijk eene machtige voorspraak geweest voor u.

Onwillekeurig herhaalde Beth:

— Eene machtige voorspraak? O, God! wat ben ik dien man dankbaar!

— Het is Toontje.

— Mijn knecht?

— Neen, uw echtgenoot!

— Majesteit! Toontje is mijn echtgenoot niet.

— Dan weldra. Deze afspanning moet een waard hebben die de reizigers vriendelijk toespreekt of ten minste uitlegt dat zwart bij u wit is. Koken kunt ge goed, maar de vorm waarin gij uw gedachten vertolkt, laat mischien wat te wenschen. Toontje is een brave, verstandige jongen.

— O ja, Majesteit!...

— Hij bemint u!

— Is het waar, Majesteit?

— En gij bemint hem... Gij stemt dus toe in het huwelijk?

— Ik? Met vreugde... Maar Toontje zal niet willen trouwen met... iemand... als ik!

— Ja wel, maar tracht te veranderen, Beth, voor uw geluk en rust en die van de reizigers en dienstboden.

— O, Majesteit, hoe zal ik u bedanken! In plaats van mij te straffen, maakt gij mij gelukkig en beloont gij mij, want trouwen met Toontje was sinds lang mijn droom.

— Nochtans zult gij ook de straf niet ontgaan. Deze afspanning zal in 't vervolg niet meer heeten «In den Engel», maar «In den Duivel». En ga nu uwen nieuwen echtgenoot omhelzen; hij krijgt mijn paard, dat hij zoo goed verzorgde, en dezen gouden ring tot bruidschat.

De Vroolijke Daden van Keizer Karel

(Volledige uitgave)

VLAAMSCH E BOEKHANDEL. - ANTWERPEN.